

bono naturæ, & conservationi universi, ad quam magis inclinatur, quam ad proprium & particula-re commodum. Unde egregie Cyrilus lib. 8. the-sam cap. 2. *Quia natura præcipue insit, ea respectu Cœrator nihil junt; quare sicut ignis combustivus est, sed non Deo; sic Angelus immortalis quidem est, sed non Deo.* Quibus verbis non solum responsonem nostram confirmat, sed etiam insinuat Angelos esse ex natura sua immortales & incorruptibles. Ut enim bona sit hæc comparatio, oportet quod quemadmodum natura ignis insita est vis combus-tiva; ita & natura Angelicæ insita sit immortalitas; & sicut Deus negando concussum igni ad comburendum, privaret illum aliquo sibi naturaliter debito; ita si denegaret Angelo conservatio-nem, eum aliquo privaret quod à natura habere debet, sive quod ei connaturalitatis titulo debitur est.

CAPUT III.

De numero & distinctione Angelorum.

1. Maximam ac prolsus stupendam esse Angelorum multitudinem, constat ex variis scripturæ testimoniis, dicitur enim Daniel. 7. *Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.* Et Job. 25. *Nunquid est numerus militum ejus?* Id est talis numerus est planè inenarrabilis. Unde Gregorius 17. moral. cap. 9. *In cognitione humana rationis supernorum spiritum numerus non est, quia quanta sit illa frequentia invisibilis exercitus nescit.* Supernorum civium numerus infinitus & definitus exprimitur, ut quid Deo est numerabilis, esse hominibus innumerabilis demonstretur. Non est tam credibile aut verisimile quod Liranus & alij docent, eorum scilicet multitudinem esse tantam, quod numerum individuorum hujus universi exceedat. Quis enim creder eos esse plures omnibus maris aëris & aëris atomis, & arborum foliis, & tricci ac milij granis, & majorem Angelorum esse numerum, quam formicarum, muscarum, culicium, pulicium, vermium, & aliorum similium animalium, quorum innumera propedium est multitu-dine? Probabile tamen est, Angelorum multitudinem, numerum specierum materialium excedere: Tum quia cuiuslibet illarum datus est Angelus in custodian, ut docet S. Thomas infra quæst. 113. art. 2. Tum etiam, quia ut discutit idem S. Doctor 2. contra Gent. cap. 92. *Ordo universi exigere vide-tur, ut id quod est in rebus nobilior, excedat quantitate vel numero ignobiliora.* Ignobiliora enim videntur esse propter nobiliora, unde oportet quod nobilio-ra, quasi propter se existentia, multiplicetur quantum possibile est; & ideo videmus quod corpora incorruptibilia, scilicet celestia, intantum excedunt corporalia, scilicet elementaria, ut hec quasi non habeant notabilem quantitatem in comparatione ad illa. Sicut autem celestia corpora digniora sunt elemen-taria, ut incorruptibilia corruptibilibus; ita substan-tiae intellectuales omnibus corporibus, ut immobile & immateriale mobili & materiali. Excedunt igitur in numero intellectuales substantiae separatae, omnium rerum materialium multitudinem. Ubi nota Ferrariensis, hanc rationem D. Thomas procedere de ex-cessu multitudinis substantiarum intellectualium supra species, non verò supra individua rerum materialium & corruptibilium, ut aperte declarat idem S. Doctor in eodem capite ratione 4. his ver-

bis: *Non videntur igitur esse minoris multitudinis forma qua sunt extra materiam, quas dicimus substantias separatas, quam sunt species materialium rerum.* Et certè si percurranus omnium entium gradus, eò plures species inveniemus, quod gradus ad quem spectant nobilior est, siquidem plures sunt species corporum vegetabilium, puta florum, plantarum, arborum, quam pure inanimatorum; plures iterum species animalium, quae sunt in terra, aere, vel mari, quam vegetabilium: Ergo ut hæc gradatio subsistat, debet similiter, & à fortiori, gradus intel-lectualis, omnium perfectissimum, plures continere species Angelorum, quam gradus estendi vivendi, sentiendi, continent species inanimatorum, ve-getabilium, & animalium.

2. Quantum ad distinctionem Angelorum Scotus, Suarez, Vasquez, & alij recentiores, existimant inter Angelos creatos multos reperi-ri ejusdem speciei. Econtra vero D. Thomas, ejusque Discipuli; Aegidius Romanus, Granado, & alij, docent omnes Angelos ita differre specie, ut repugnet eos solo numero intra eandem speciem multiplicari; que sententia videtur verior, & principis Aristote-licæ doctrinæ conformior, ut infra patet. Et quidem, quod omnes Angeli à D. o cœrati, specie inter se differant, demonstrat D. Thomas 2. contra Gent. cap. 93, quinque rationibus, inter quas duæ sunt præcipuae. Prima est: *Ad hoc sunt plura indi-vidua in una specie in rebus corruptibilibus, ut natu-ræ specie que non potest perpetuo conservari in uno individuo, conservetur in pluribus; unde etiam in corporibus incorruptibilibus non est nisi unum individuum in una specie: substantia autem separata natura potest conservari in uno individuo, eo quod sunt incorruptibiles: Non igitur oportet esse plura individua in illis substantiis ejusdem speciei.* Secunda sic pro-cedit: *Id quod est speciei in unoquoque dignus est eo quod est individuationis principium, præter rationem speciei existens: multiplicatio igitur specierum plus addit nobilitatis & perfectionis universo, quam multipli-catio individuorum in una specie: perfectio autem universi maxime consistit in substantiis separatis: magis igitur competit ad perfectionem universi, quod sunt plures secundum speciem diversæ, quam quod sunt multa secundum numerum in eadem specie.*

3. Quod verò repugnet dari plures Angelos ejusdem speciei, seu illos intra eandem speciem multiplicari, ibidem probat hoc discurso: *Quæcumque sunt idem specie, differentia autem numero, habent materiam; differentia enim que ex forma pro-cedit, inducit diversitatem speciei; qua autem ex materia, inducit diversitatem secundum numerum: substan-tiae autem separatae non habent omnino materiam, neque qua sit pars eorum, neque cui unianur ut forma: impossibile est igitur quod sunt plures unius speciei.*

4. Verum hoc principium, cui ut fundamento nititur discursum D. Thomæ, & à quo omnino pen-det hujus celebris questionis resolutio, nimis: *Quæcumque sunt idem specie, differentia autem nu-mero, habent materiam, negatur ab Adversariis, existimantibus non repugnare adjungi Angelis aliquod principium quod non sit materia, per quod fiat distinctio & multiplicatio individualis illorum.* Verum tale principium desumptum est ex Aristotele 12. Metaphysica cap. 8. textu 49. dicente: *Quæcumque numero sunt multa, ea materiam habent, ex quo probat primum motorem, ut pote spirituale, & carentem materiam, non posse esse nisi unum; unde qui hoc principium negant, præcipuum fun-damentum destruunt, ex quo lumine naturali pro-barri potest, non dari nisi unum Deum, & poli-theismo*

theismo farent. Sed quidquid sit de hoc, probatur tale principium hac ratione fundamentali: Mate-ria, vel ordo ad illam, est id à quo tanquam à prima radice, distinctio numerica sumitur; Ergo quæcumque numero sunt multa, ea materiam ha-bent, vel ad illam ordinem dicunt. Consequentia patet Antecedens probatur. In primis enim distin-ctio numerica nequit à forma ut à prima radice procedere: Tum quia omnis distinctio proveniens à forma, formalis est, & consequenter specifica & essentialis. Tum etiam quia ab illo per se non oritur distinctio numerica, quod est indifferens ad hanc vel illam singularitatem: forma autem de se est indifferens ad hanc vel illam singularitatem, nec magis exigat unam quam aliam. Tum denique, quia principium individuationis & distinctionis numerica, debet esse principium incomunicabi-litatis, cum individuum sit incomunicabile: forma autem non est principium incomunicabi-litatis, cum sit principium gradus specifici, qui est de se communicabilis multis individuis. Secundò, principium individuationis & distinctionis numeri-æ, non potest esse existentia, vel substantia, tum quia haec supponunt naturam individuum con-stitutam, cum sint ultimus terminus nature: Tum etiam quia humanitas Christi ut individua fuit præsupposita assumptioni, & tamen propriæ substi-tentiæ orbata fuit, in modo & propriâ existentia, in sententia illorum qui existimant existentiam distin-gui realiter ab essentia. Tertiò distinctio numerica, cum sit intrinsecæ & substancialis, non potest ab aliquo extrinseco & accidentaliter desumiri: Ergo solum per propriam entitatem, & non per aliud illi adjunctum, distinctionem individua-lem causare potest.

5. Huic argumento duplíciter occurunt Adver-sarij: In primis enim Scotus & ejus Discipuli res-pondent, principium distinctionis numericae in Angelis esse hæcceitatem. Sed hæc responsio est mera difficultatis elusio: nam licet hæcceitas, seu differentia individualis sit in individuo, tamen re-stat difficultas, quodnam sit principium multipli-cationis hæcceitatum, num materia, num forma, num substantia, vel existentia, aut aliquod acci-dens? in aliquo enim debet unitas & distinctio individualis fundari, unde si nullum ex his possit esse fundamentum distinctionis numericae, sequitur illam non nisi à materia, ut à prima radice, posse desumiri.

6. Respondent secundò alij, quod licet daretur principium distinctionis numericae esse materiam, vel ordinem ad illam, ex eo tamen non probari effaciter, Angelos non posse, de potentia Dei abso-luta, intra eandem speciem multiplicari; quia non repugnat adjungi Angelis ab extrinseco aliquod principium quod non sit materia, per quod fiat in illis distinctio & multiplicatio individualis; posset enim Deus, de absoluta potentia, addere aliquam proprietatem naturæ Gabrielis, dimanantem à forma, non absolute considerata, sed prout subest actioni Dei supernaturali, cui omnis creatura secundum potentiam obedientiam subiecta est, à qua distinctio numerica intra illam speciem ori-entur. Quam solutionem & doctrinam confirmant celebri testimonio D. Thomæ, desumpto ex opusculo 16. ubi reprehendit Averroïstas, & ruderis ar-gumentantes appellat, eò quod probarent non posse nisi unicum esse in singulis hominibus intellectum, quia facultas illa caret materia. Additque quod licet intellectus naturaliter esset unus omnium, quia non haberet causam multiplicationis, posset ta-men sortiri multiplicitatem ex supernaturali causa,

9. Ex hoc solute manent plures instantiæ, qui bus Adversarij infirmare conantur præcipuum no-

ne sunt, non ab omnibus communiter videntur, ut observat S.Thomas hic qu. 51. art. 2. Et saltem hoc dici non potest de Christo, cui Matth.4. apparuisse dicitur Diabolus, cumque in pinnaculum templi, ac in excelsum montem assumisse. Non enim decuit Christum à Diabolo deludi, ut quod sola imaginatione gereretur, Christus realiter fieri putaret.

2. Ut autem Angelus dicatur assumere corpus, requiritur ut illud sibi aliquo modo uniat, non sicut forma unitur materia, cùm sit natura completa & totalis; neque unione hypothistica, cùm nulla personalitas, præter infinitam, possit terminare alienam naturam, ut suppono ex tractatu de Incarnatione, sed ut motor mobili. Hoc tamen non sufficit ad assumptionem, quia hanc præsentiam habent Angeli ad cœlos quos movent, & ad energumenos quos torquent, quos tamen non dicuntur assumere; sed requiritur insuper quod Angelus corpus assumptum ita formet & moveat, ut per ipsum nobis representet proprietates intelligibles, vel suas, vel superiorum Angelorum, vel ipsius Dei, quando ejus personam gerit, ut legatus illius.

3. Materia verò ex qua Angeli ordinariè formant corpora quæ assumunt, est aer vel vapor adensatus & crassus, vi motricis virtutis redactus in figuram corporis humani, vel alterius animalis, in cuius corpore Angelus apparere vult. Cujus signum dat S.Thomas in 1. dist. 8. qu. 1. art. 3. ex eo quod multi voluerunt gladio secare hujusmodi corpora, & non potuerunt; quia aer cùm sit fluxilis, scissus statim continuatur. Sed apparere difficile, qua ratione possit corpus ex aere efformatum, ad instar humani corporis contractari & tangi; cùm aer nec humana carnis mollitiem, nec ossis duritatem tactui exprimere queat. Verum ad hoc responderet, Angelos in corporibus assumptis posse hujusmodi qualitates tactui apparenter exprimere, vel resistendo, & vi sua motiva attemperando motum corporis tangentis, ne plus minusve penetret de corpore assumpto, quam sat fuerit ad mollitiem vel duritatem humani corporis exprimendam; vel tantum miscendo & combinando de reliquis elementis in corpore assumpto, quantum sat fuerit ad exprimendas qualitates, quæ humani corporis temperamentum possint apparenter referre. Verumtamen existimat Caietano 2. qu. 95. art. 3. eos non tam perfectè imitari posse temperamentum corporis humani, quin tactu ipso discerni possit corpus fictitum a vero, si summa cura & diligentia, ac advertentia intellectus adhibeatur, juxta illud Christi ad Discipulos Lucae ultimo: *Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet.*

4. Si autem quæras, quæ virtute Angelus possit ex aere efformare corpora, eaque assumere? Respondeo id posse virtute naturali: tum quia, ad aërem condensandum, illumque in figuram hominis vel alicujus animalis redigendum, opus est solius virtutis motricis. Tum etiam, quia Demones corpora assumunt ad malum finem, ut ex historiis constat: nequit autem Deus extraordinario concursu ad opus malum concurre, quia nequit esse causa particularis & principalis operis mali. Unde quando S.Thomas hic art. 2. ad 3. ait quod *Angeli assumunt corpora ex aere, condensando ipsum, virtute divina*, vel per virtutem divinam intelligenda est illa quam Angeli à Deo accepérunt simul cum natura. Vel hoc interpretari & intelligi debet de apparitionibus supernaturalibus Angelorum, quales fuerunt factæ Abrahæ, Tobiae, Danieli, & Beatae Virginis; in his enim virtute divina & supernaturali formata

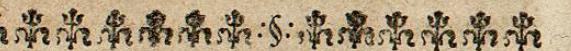
CAPUT IV.

De assumptione corporum ab Angelis.

1. Certeum est Angelos posse assumere corpora, & per ea se visibiles hominibus exhibere id enim aperte colligitur ex variis scripturar locis, in quibus legitur, Angelos Abrahæ, Lorth, Tobiae, & aliis apparuisse. Nec verisimile est, eas omnes apparitiones secundum imaginationem contigisse, cùm scriptura sic introducat eos appartenentes, ut communiter ab omnibus viderentur; quæ autem sola imaginatione & sensuum delusio-

formata fuisse corpora assumpta ab Angelis beatis, valde probabile est.

5. Si rursus inquiras, an Angelus in corporibus assumptis vita sensitivæ opera exercere valeant, putà loqui, manducare, videre, audire? Respondebo negative cùm S.Thomas hic art. 3. quia illi in hujusmodi corporibus non vivunt vita sensitivæ, nec potentias sensitivas habent, unde similitudinariè tantum has operationes exercent in assumpto corpore, ut non obscurè significavit Raphaël Angelus Tobiae 6. cùm dixit: *Videbar quidem vobiscum manducare & bibere, &c.* Unde multò minus potest Angelus in corpore assumpto generare, quia generatio requirit decisionem propriæ substantiæ viventis, medio semine in matrice foemina recepto. Possunt tamen Angelii esse generationis ministri, & generare ministerialiter. Ut enim notat D.Thomas hic art. 3. ad 6. potest Daemon in corpore assumpto fieri succubus ad virum, & ab eo semen recipere, & postea faciendo se incubum ad mulierem, semen suscepimus utero ejus infundere; siveque potest ex tali semine, Daemonis ministerio in uterum foemina infuso, generari fetus, qui tamen Daemonis filius dici non debet, sed illius hominis, à quo est semen acceptum, ut ibidem ait S.Thomas. Adverte tamen, quod licet Daemon incubus possit prædicto modo humana prolem generare, non potest tamen Daemon succubus, per semen humanum aliunde translatum, prolem in seipso conceperem, quia organizatio humani corporis & cuiuscunq[ue] perfecti animalis, requirit determinata instrumenta vita, à quibus formetur & perficiatur: quæ instrumenta nequeunt virtute Daemonis supplicari, cùm nequeat ab illo supplicari calor ille vitalis, quo virile semen intra foemina matricem receptum, fovetur, prolificat, & in humani corporis figuram efformatur; nam ille necessario pendet ab organis & spiritibus vitalibus, qui extra corpus animatum conservari nequeunt. De quo vide Delirium lib. 2. disquisitionum magiarum qu. 15.

CAPUT V.

De loco Angelorum.

Considerata substantia Angelorum secundum se, & in ordine ad corpora quæ assumunt, superest ut eam contemplemur in ordine ad locum, & rationem formalem per quam in loco constituantur declaremus.

§. I.

Angelii sunt in loco per operationem.

1. Probatur primò ratione quam insinuat S.Thomas 3. contra Gent. cap. 68. ubi sic discurrit: *Omne quod est in loco, vel in re quacunque, aliquo modo contingit ipsam: res enim corporea est in aliquo sicut in loco secundum contactum quantitatis dimensionis, res autem incorporea in aliquo esse dicitur secundum contactum virtutis, cùm careat dimensionis quantitate.* Sic igitur se habet res incorporea ad hoc ut sit in loco per virtutem suam, sicut se habet res corporea ad hoc ut sit in loco per quantitatem dimensionis. Unde sic arguo: Id est Angelo ratio formalis essendi in loco, per quod ipsum contingit, ut constat de locato corporeo: At per solam operationem transuentem, Angelus locum contingit: Ergo sola operatio transiens est Angelo ratio for-

§. II.

Solvuntur objections.

3. Objicies primò: D. Thomas hic qu. 52. art. 1. sic ait: *Per applicationem virtutis Angelica ad aliquem locum, dicitur Angelus esse in loco corporeo.* Idem docet in 1. dist. 37. qu. 3. art. 1. & alibi sive: Ergo